

การสอบสวนโรคทริคิโนสิส - จังหวัดพะเยา และเชียงราย

ในเดือนมีนาคม มีการระบาดของโรคทริคิโนสิส ในท้องที่ ๓ แห่ง ในจังหวัดพะเยา และเชียงราย โดยมีสาเหตุมาจากการกินเนื้อหมูตัวเดียวกัน หมูตัวนี้ชำแหละในตำบลเวียง อ.เชียงคำ จังหวัดพะเยา เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม แล้วจำหน่ายแก่ลูกค้า ในท้องที่เกิดโรค ทั้ง ๓ แห่ง

แห่งแรกเกิดที่หมู่ที่ ๖ ต.เวียง อ.เชียงคำ จ.พะเยา ซื้อเนื้อหมูมา ๑.๕ กก. ทำลาบเป็นอาหารในงานเลี้ยงทำบุญขึ้นบ้านใหม่ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม มีผู้กินลาบเนื้อหมูทั้งหมด ๕๑ คน ส่วนใหญ่กินลาบดิบ แล้วจากนั้นก็มีผู้ป่วยเกิดขึ้น รวม ๔๐ คน (อัตราป่วย ๗๘%) ผู้ป่วยมีอาการเริ่มป่วยต่างกันเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกมีอาการนำในระบบทางเดินอาหาร ได้แก่ อาเจียน ท้องร่วง ปวดท้อง กลุ่มนี้มีจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ป่วยทั้งหมด มีระยะฟักตัวเฉลี่ย ๕ วัน median ๔ วัน ผู้ป่วยอีกครึ่งหนึ่งมีอาการนำทางกล้ามเนื้อและอาการทั่วไปของร่างกาย ได้แก่ ไข้ ปวดตามตัว ปวดน่อง หน้าบวม ปวดตา ระยะฟักตัวเฉลี่ยของผู้ป่วยกลุ่มนี้เป็น ๑๔ วัน ๖๑% ของผู้ป่วยใน ต.เวียง รักษาตัวอยู่ที่บ้าน มีเพียง ๒๔% ที่รับการรักษาจากแพทย์ที่โรงพยาบาล และคลินิก ที่เหลืออยู่ที่บ้าน ไม่ไปรับการรักษาผู้ป่วยทั้ง ๔๐ ราย ไม่มีผู้เสียชีวิต

แห่งที่สองเกิดที่หมู่ที่ ๓, ๖ และ ๗ ต.ฝายกวาง อ.เชียงคำ จ.พะเยา เนื้อหมูทั้งหมด ๑๐ กก. แบ่งจำหน่ายตามบ้านต่าง ๆ มีผู้กินทั้งหมด ๕๒ คน ซึ่งส่วนใหญ่กินดิบ ในวันที่ ๖ มีนาคม มีผู้ป่วยเกิดขึ้นตามมา ๔๗ คน (อัตราป่วย ๘๗.๕%) ผู้ป่วยเกือบทั้งหมดเริ่มป่วยด้วยอาการในระบบทางเดินอาหาร ระยะฟักตัวเฉลี่ย ๖ วัน median ๔ วัน (รูปที่ ๑) มี ๒ รายที่เริ่มป่วยด้วยอาการทางกล้ามเนื้อ ๖๐% ของผู้ป่วยไปรับการรักษาที่โรงพยาบาล, คลินิก และสถานีอนามัย มีผู้เสียชีวิตทั้งหมด ๒ ราย รายแรกเป็นหญิงอายุ ๖๐ ปี รักษาและเสียชีวิตที่โรงพยาบาลพะเยา อีกรายหนึ่งเป็นชายอายุ ๓๒ ปี เสียชีวิตที่บ้าน

การระบาดของโรคทริคิโนสิสอีกแห่งหนึ่ง เกิดในหมู่ทหารพรานที่ฐาน ๓๐๒ ต.ดงเต่า อ.เทิง จ.เชียงราย มีผู้ซื้อเนื้อหมูประมาณ ๗ - ๘ กก. จากหมู่ที่ ๖ ต.เวียง/อ.เชียงคำ รับประทานเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม มีผู้ป่วยทั้งหมด ๕๒ คน ส่วนใหญ่มีระยะฟักตัวภายใน ๑ สัปดาห์ และมีอาการเริ่มต้นในระบบทางเดินอาหาร ต่อมา มีไข้ ปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อ หน้าบวม ตาบวม เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเชียงคำ ๓๐ ราย โรงพยาบาลเชียงราย ๑๒ คน ไม่มีผู้เสียชีวิต

การสอบสวนพบว่าหมู่ที่เป็นต้นเหตุ ซื้อผ่านคนกลาง มาจากพ่อค้าหมูในหมู่ที่ ๕ ต.แม่สัว อ.เชียงคำ จ.พะเยา แต่พ่อค้าหมูนี้จำไม่ได้ว่ารับซื้อหมูตัวนี้มาจากแหล่งใด

การเฝ้าระวังโรคทริคิโนสิส ของกองระบาดวิทยา ตั้งแต่ช่วงปี ๒๕๐๕ ถึง ๒๕๒๕

Table IV Summary - Identifications of specified bacterial and viral pathogens Thailand, week ending May 7, 1983 (18th week)

<u>Organism*</u>	<u>Identification (numbers)</u>	<u>PROVINCES</u>
	<u>culture</u> <u>gram</u> <u>stain/smear</u>	
<u>V.cholerae</u> El Tor, Inaba	85	17
<u>V.cholerae</u> El Tor, Ogawa	-	-
<u>Salmonella typhi</u>	3	3
<u>Salmonella</u> Spp (Other serotype)	71	20
<u>E. Coli</u> (enteropathogenic/enterotoxigenic)	104	24
<u>Shigella</u> Spp	98	35
<u>E. histolytica</u>	-	-
<u>V. parahaemolyticus</u>	68	21
<u>Staph. aureus</u>	86	26
<u>Streptococcus</u> Spp	45	18
<u>Corynebacterium diphtheriae</u>	3	2
<u>Bordetella pertussis</u>	-	-
<u>Plasmodium Vivax, Falc, Unspecified</u>	76, 184, 119	26, 30, 21
<u>Bacillus anthraxis</u>	-	-
<u>Trichinella spiralis</u>	-	-
<u>Rabies (fluorescent antibody technique)</u>	31	7

*กองบริการชันสูตรสาธารณสุขภูมิภาค (ได้รับรายงานจากหน่วยชันสูตรสาธารณสุข ๔๑ แห่ง)

Total rectal swabs done 3795

Total throat swabs and Sputum done 2359

Total blood specimens for malarial parasite 12,203

มีรายงานการเกิดโรค ๔๔ ครั้ง มีผู้ป่วยรวม ๒,๔๖๓ ราย ตาย ๔๕ ราย พบว่าสาเหตุคือหุขาวเขา ๒๖ ครั้ง หุป่า ๗ ครั้ง สัตว์ป่าอื่น ๆ ๓ ครั้ง หุบ้าน ๑ ครั้ง ที่เหลือ ๑๗ ครั้ง ไม่ได้ระบุสาเหตุ การเกิดทุกครั้งอยู่ในภาคเหนือ (ยกเว้นในปี ๒๕๒๑ มีรายงานจากจังหวัดระยอง ๑ ครั้ง มีผู้ป่วย ๑ ราย สัตว์ที่เป็นสาเหตุ คือ กระรอกป่า) จังหวัดที่มีการเกิดโรคบ่อยและมีผู้ป่วยจำนวนมาก ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน แม่ฮ่องสอน ลำปาง เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร พิษณุโลก และอุตรดิตถ์ ตามลำดับ

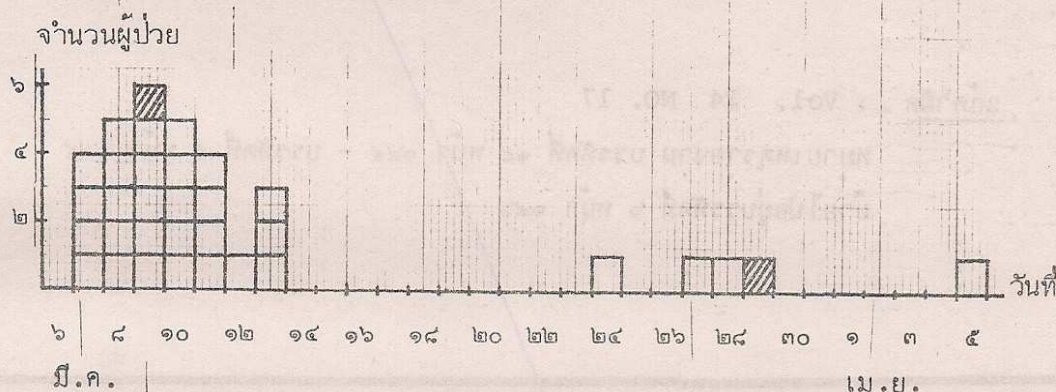
การระบาดของโรคทริคิโนสิสใน ต.เวียง และ ต.ฝายกวาง มีความแตกต่างกันที่น่าสนใจ คือ ปริมาณเนื้อหมูที่บริโภคต่อคนใน ต.ฝายกวาง มีมากกว่าใน ต.เวียง ผู้ป่วยใน ต. ฝายกวาง ที่เริ่มป่วยด้วยอาการทางระบบทางเดินอาหารมีจำนวนมากกว่าใน ต.เวียง ผู้ป่วยใน ต. ฝายกวาง มีการป่วยที่รุนแรงกว่าใน ต. เวียง ดูได้จากจำนวนที่เข้าโรงพยาบาล และผู้เสียชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเนื้อที่บริโภค หรือจำนวนพยาธิที่รับประทานเข้าไปกับอาการและความรุนแรงของโรค น่าจะได้รับความสนใจศึกษาต่อไป

ผู้รายงาน เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา, เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยา

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย, ศูนย์ระบาดวิทยาภาคเหนือ จังหวัดลำปาง,

โครงการศึกษาและฝึกอบรมในสาขาระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

รูปที่ ๑ แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคทริคิโนสิส ในต.ฝายกวาง ตามเวลาเริ่มป่วย

□ ผู้ที่เริ่มป่วยด้วยอาการในระบบทางเดินอาหาร

▨ ผู้ที่เริ่มป่วยด้วยอาการทางกล้ามเนื้อ

การระบาดของโรคทริคิโนสิส - จังหวัดน่าน

ระหว่างวันที่ ๘ - ๒๙ มีนาคม ๒๕๒๖ ได้เกิดการระบาดของโรคทริคิโนสิสขึ้นที่ บ.พ่อ หมู่ที่ ๓ และ บ.นาทราย หมู่ที่ ๒ ต.แสนทอง อ.ท่าวัง ผา จ.น่าน มีผู้ป่วยรวมกัน ไม่น้อยกว่า ๖๔ ราย (๖๐ ราย ใน บ.พ่อ ๒ ราย ใน บ.นาทราย และอีก ๒ ราย เป็น คณะครูฝึกอบรม อพป. ในบ.พ่อ ในขณะนั้น) ผู้ป่วยมีประวัติกินลาบดิบ ซึ่งปรุงจากเนื้อหมู ตัวหนึ่งก่อนมีอาการป่วย หมูตัวนี้มีผู้ซื้อมาจาก บ.สันติสุข ต.แสนทอง อ.ท่าวัง ผา และ ทราบรายละเอียดเพิ่มเติมว่าเจ้าของหมูซื้อมาจากชาวเขาเผ่าม้ง บ.คอยเท็ก ซึ่งอยู่ติดกับ บ.สันติสุข มาอีกต่อหนึ่ง ผู้ป่วยทั้งหมดมีอาการคล้ายกัน คือมีอาการปวดกล้ามเนื้อ เป็นไข้ บวมตามกล้ามเนื้อและหน้า บางรายมีอาการท้องร่วงนำมาก่อน ผู้ป่วยที่มีอาการมากบางรายได้รับการเจาะกล้ามเนื้อตรวจและพบตัวอ่อนของพยาธิ *Trichinella spiralis* ทั้ง ๖๔ ราย ไม่มีผู้ใดเสียชีวิต

ผู้รายงาน โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชปัว จังหวัดน่าน